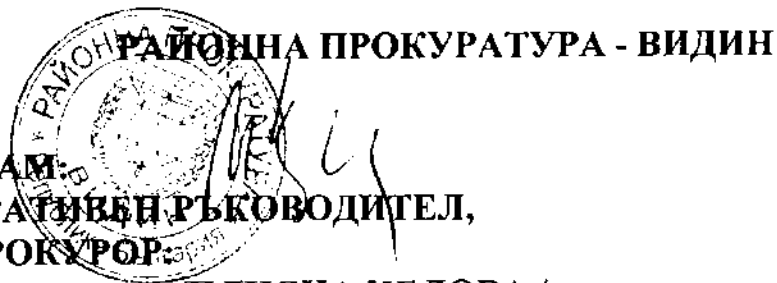

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УТВЪРЖДАВАМ:
АДМИНИСТРАТИВЕН РЪКОВОДИТЕЛ,
РАЙОНЕН ПРОКУРОР:

/ИЛИЯНА ЦЕЛОВА /

СТРАТЕГИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

**В РАЙОННА ПРОКУРАТУРА - ВИДИН,
ТЕРИТОРИАЛНО ОТДЕЛЕНИЕ-БЕЛОГРАДЧИК НА
РАЙОННА ПРОКУРАТУРА-ВИДИН, ТЕРИТОРИАЛНО
ОТДЕЛЕНИЕ-КУЛА НА РАЙОННА ПРОКУРАТУРА-
ВИДИН**

2020 г.

Постоящата стратегия за управление на риска е изготвена на основание чл. 12, ал. 3, във връзка с чл. 7, ал. 1 т. 2 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор /ЗФУКПС/, който поставя изисквания към ръководителите на организациите от публичния сектор да идентифицират, оценяват и управляват рисковете, застрашаващи постигане целите на организациите.

I. СЪЩНОСТ.

Параграф 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗФУКПС определя **риска като възможност да настъпи събитие, което ще повлияе върху постигане целите на организацията. Рискът се измерва с неговия ефект и с вероятността на настъпването му.**

При осъществяване на дейността и изпълнение на функциите си **Районна прокуратура – Видин** се сблъсква с рискове (потенциални събития), които могат да затруднят дейността ѝ. Възникването на подобни събития, в случаите, когато те не са били предвидени и оценени, принуждава ръководството да предприема мерки, а понякога – и да разходва публични средства за премахване на последиците от тях.

Самият процес по управлението на риска е описан по следния начин в чл. 12 от ЗФУКПС:

Управлението на риска включва идентифициране, оценяване и контролиране на потенциални събития или ситуации, които могат да повлияят негативно върху постигане целите на организацията, и е предназначено да даде разумна увереност, че целите ще бъдат постигнати.

По дефиниция процесът по управление на риска е изцяло съобразен със стратегическите и оперативните цели. Тъй като външните и вътрешните условия, в които Районна прокуратура гр. Видин функционира, могат да се променят, управлението на риска също е динамичен процес. Той е част от цялостното управление на прокуратурата и би трябвало да се осъществява на всички нейни йерархични нива (структури и разпоредители с бюджетни кредити от по-ниска степен).

Всяка дейност съдържа риск. Този риск се нарича **присъщ риск**. Целта на управлението на риска е да намали вероятността от настъпването на потенциалното събитие и неговото негативно влияние. Намаляването на вероятността и влиянието се постига чрез избора на подходящи реакции на риска. След предприемане на конкретни действия (реакция на риска) продължава да съществува риск, който се нарича **остатъчен риск**, и по същество изразява факта, че рискът не може да бъде премахнат изцяло. Предназначението на процеса по управление на риска е да даде разумна увереност, че целите на прокуратурата ще бъдат постигнати. Отговорност на Административния ръководител е да реши дали равнището на остатъчния риск е приемливо за прокуратурата или е необходимо да бъдат предприети допълнителни действия за неговото снижаване.

Управлението на риска е част от общия процес по управлението. Въвеждането на управление на рисковете осигурява достатъчно предварителна информация за потенциалните събития, застрашаващи целите и относно възможните методи за намаляване на негативното им влияние и вероятността от настъпването им.

II. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА РИСКА.

Основните изисквания, които поставя ЗФУКПС към ръководителите са те да възприемат управлението на риска като ключова дейност, допринасяща за постигане целите на организацията, да документират решенията/действията, които са предприели за управление на идентифицираните рискове и да осигурят периодичен преглед на процеса, с оглед осигуряване на неговата актуалност.

Определяне на целите

По Конституция прокуратурата следи за спазване на законността. Тя защитава обществения интерес, правата на личността, повдига и отстоява пред съда обвинението по наказателни дела от общ характер. Прокурорите са независими в своята дейност от външна и вътрешна намеса и се подчиняват на закона и правилата за професионална етика.

Определените цели позволяват да бъдат идентифицирани рисковете, които застрашават тяхното постигане.

Фази на процеса по управление на риска

1. Идентифициране на риска

Идентифицирането на риска е първата фаза от процеса по управление на риска. Тя започва с подробен анализ на стратегическите и оперативните цели на Районна прокуратура - Видин и свързаните с тях дейности и процеси.

На този етап се идентифицират събитията, застрашаващи изпълнението на конкретната дейност/процес, свързана с постигането на целите на прокуратурата. Това са тези, за които съществува най-голяма вероятност да настъпят и които са свързани със стратегическите и оперативни цели на Районна прокуратура - Видин.

Идентифицирането на рисковете, които са свързани с постигането на определена стратегическа или оперативна цел може да бъде описано най-общо по следния начин:

-анализ на основните дейности/процеси свързани с постигане на всяка една стратегическа или оперативна цел;

- определяне на неблагоприятните събития (рискове), които могат да настъпят и да повлияят на определена дейност/процес.

Рискови области

Рискове могат да възникнат по различни причини и в резултат на промените в различни фактори. Някои от тях са сравнително лесно предвидими, а други не. Като рискови области могат да се посочат следните:

- Стратегически рискове – те могат да повлияят върху постигането на стратегическите цели на Районна прокуратура - Видин;

- Оперативни рискове - тези, с които Административният ръководител и служителите се сблъскват ежедневно и заплашват изпълнението на определени процеси и дейности;

- Политически рискове - възникват от промени в законодателната и изпълнителната власт и провеждането на нови политики;

- Икономически рискове - причинени от инфлация и недостиг на наличното финансиране;

- Рискове за репутацията - причинени от слаби връзки с обществеността, от неуспех при работа с граждани и при задоволяване на обществени потребности;

- Технологични рискове - възникващи при използване на стари технологии, от пробив в сигурността при използването на нови информационни системи, които не са достатъчно изпробвани или служителите не са обучени на необходимото ниво;

- Рискове за сигурността - причинени от кражби на активи или на информация, поради неадекватна защита на информационната система срещу достъп на неоторизирани лица;

- Правни/регулаторни рискове - възникващи от промяна в съществуващо законодателство на ЕС или националното законодателство;

- Финансови рискове - причинени от недостатъчно финансиране или от неефективно, неефикасно или неикономично разходване на средствата;

- Управленски рискове - причинени от неуспехи в управлението или от незадоволителни мерки за вътрешен контрол;

- Договорни или партньорски рискове - възникващи от неуспех на партньор или доставчик на обществена услуга.

Обстоятелства, които са от значение при идентифициране на рисковете

При идентифицирането на рисковете е необходимо да се вземат под внимание:

- всички отношения, които прокуратурата има с външни за нея субекти – останалите органи на съдебната система, органите на законодателната и изпълнителната власт, организации, контрагенти по договори, граждани, медии и т.н. Рисковете, свързани с дейността на тези външни субекти, могат да повлияят съществено върху дейността на прокуратурата, като юридическо лице. Такива рискове основно са свързани с изпълнението на функциите на органи на съдебната власт и други държавни органи, доставянето на услуги или дейности от името на организации от публичния сектор, или доставянето на стоки и др.;

- когато функциите на една организация се изпълняват и от нейни подчинени структури, съществува вероятност от настъпване на неблагоприятно събитие, свързано с неизпълнението на задачите в тези подчинени структури;

- възможността за възникване на рискове, свързани с изпълнението на нови проекти или дейности в прокуратурата.

2. Анализ и оценка на идентифицираните рискове

Основната задача на този етап с рисковете да бъдат анализирани и оценени, за да могат да бъдат определени **съществените** рискове и да се вземе решение какво въздействие трябва да бъде оказано върху тях – какъв вид реакция на риска. Рисковете не могат да бъдат премахнати напълно, но тяхното възможно влияние може да бъде значително намалено чрез предприемане на подходящи действия. Рисковете се приоритизират чрез използване на два показателя – вероятност и влияние. Вероятността характеризира предполагаемата честота за настъпване на неблагоприятното събитие, а влиянието показва какви са последиците от настъпване (въздействието) на това събитие за дейността и постигане целите на прокуратурата. Съществени са рисковете, за които вероятността да настъпят е висока или имат високо влияние върху постигане целите на прокуратурата. На тези рискове е необходимо да се обръща приоритетно внимание.

Осъществяването на дейностите на Районна прокуратура - гр. Видин е динамичен процес, поради непрекъснатите промени в обществените потребности и в средата. От тук следва, че вероятността от настъпване на риска и възможното влияние са също динамични и трябва да се наблюдават непрекъснато.

Ограничен брой рискове могат да бъдат количествено измерени (като финансовия риск), но повечето рискове (като риска за репутацията) могат да бъдат оценени качествено (с преценяване).

Могат да бъдат използвани и други методи за анализ и оценка на рисковете. Като „брейнсторминг“ (активно колективно обсъждане), изготвяне на чек лист и други.

При оценката на риска в Районна прокуратура - гр. Видин, ще се използва следната двуизмерна скала, на която се отразяват вероятността от настъпването на рисковете и тяхното влияние:

Когато се разглежда вероятността, рисковете могат да се определят като високи, средни и ниски. Подобно на това, когато се разглежда влиянието, рисковете отново могат да се определят като високи, средни и ниски. При транспонирането им върху скалата рисковете, оценени като високи и високи/средни при оценяването на вероятността и високи и високи/средни при оценяването на влиянието, ще попаднат в червената област. Тези рискове са с висок приоритет (съществени) и трябва да се управляват активно чрез предприемане на съответни действия за намалението им.

Трябва да се има предвид, че те не могат да бъдат елиминирани напълно.

Рисковете оценени като средни/средни или ниски/високи или високи/ниски попадат в жълтата област на скалата и са все още значителни рискове. Тези рискове се наблюдават отблизо, като се прилагат действия за намаляването им или за предотвратяване преминаването им в по-висока рискова категория.

Рисковете оценени като ниски/ниски или ниски/средни попадат в зелената област и могат да се смятат като ниско приоритетни и следователно рискове, които се „толерират“. Те трябва да се наблюдават, но съществуват малко контролни дейности, които могат да бъдат приложени (или разходите за осъществяване на контрол ще надвишат ползата от намалението на риска).

3. Документиране

Необходимо е всяка основна дейност, свързана с управлението на рисковете, да бъде документирана. Чрез документиране на всеки риск и на всеки етап от процеса по управление на риска, включително описване на избраната подходяща реакция/действие и служителите, които отговарят за изпълнението на тези действия в определени срокове, се създават условия за редовен и систематичен преглед на процеса.

Документът, в който се описва процеса по управление на рисковете се нарича **риск-регистър**. Основната информация, която се отразява в регистъра е:

- идентифицираните съществени рискове за дейността на **Районна прокуратура - Видин**;
- оценката на тяхното влияние и вероятност;
- предприетите действия (реакции на риска);
- рисковете, които остават да съществуват след предприемане на описаните действия (**остатъчни рискове**) и тяхната оценка;
- планираните действия за понижаване на остатъчните рискове;
- срок за изпълнение на планираните действия и служителите, отговорни за тяхното изпълнение.

Ако в резултат на настъпили съществени промени в рисковата среда бъдат идентифицирани неописани на предходен етап рискове, действията, които трябва да бъдат предприети за тяхното снижаване се описват в колона „оценка на риска“ на риск-регистъра – планирани действия (тъй като на предходния преглед на риск-регистъра не са били предприети такива действия).

4. Реакция на рисковете

След като рисковете са били идентифицирани и са оценени вероятността и влиянието им, Административният ръководител следва да обмисли подходяща реакция. Предприемането на мерки и действия за реакция или отговор на идентифицираните и оценени рискове представлява много съществен етап от управлението на риска като цяло.

Видове реакция на риска

Възможни са следните варианти за реакция: ограничаване, прехвърляне, толериране и прекратяване на риска. При избора на подходящи действия (реакция) се взема предвид изискването разходите за тях да не надхвърлят очакваните ползи. Този избор зависи и от преценката на Административния ръководител за нивото на

остатъчните рискове, които може да приеме, без да се предприемат допълнителни действия.

-ограничаване на риска – това е най-често срещаната реакция, която следва да се прилага. Причината за това е, че рискът рядко може да бъде изцяло избегнат/прехвърлен. Ето защо, следва да се въведат контролни дейности, предоставящи разумна увереност за ограничаване на риска в приемливи параметри, в зависимост от значимостта на риска и съобразно разходите за въвеждането на контролните дейности. Рисковете, обект на тази реакция, трябва да се наблюдават периодично.

-прехвърляне на риска - ръководството на Районна прокуратура – Видин може да прецени, че рискът е твърде висок и трябва да го „прехвърли” към друга организация. Класическият начин за прехвърляне на риска е застраховането.

-толерирание на риска – такава реакция е възможна само, ако определени рискове имат ограничено (незначително) влияние върху постигане на целите или ако разходите за предприемане на действия превишават потенциалните ползи. В тези случаи реакцията може да бъде толериране на рисковете. Такива рискове трябва да бъдат постоянно наблюдавани.

- прекратяване на риска – някои рискове могат да се намалят или ограничат до приемливо равнище единствено чрез прекратяване на определена дейност. В прокуратурата възможностите за прекратяване на риска са твърде ограничени, тъй като функциите и се определят от нормативни актове и прекратяването е възможно само за определени спомагателни дейности.

Оценката на риска играе ключова роля при избора на подходяща реакция за намаляване на рисковете. Към един и същи риск могат да бъдат предприети действия, включващи комбинация от горепосочените реакции на риска. Това най-вече се налага при високите рискове, които сериозно застрашават постигането на целите на прокуратурата. При последващ преглед на риск-регистъра определената реакция към даден риск може да бъде променена.

5. Мониторинг и докладване

Осигуряването на ефективност на процеса по управление на рисковете изисква редовно и непрекъснато систематично наблюдение (мониторинг) на всеки негов етап и периодично докладване на идентифицираните рискове и предприетите действия за тяхното снижаване (реакции). За осъществяване на систематично наблюдение Административният ръководител на Районна прокуратура гр. Видин и служителите на ръководни длъжности преглеждат периодично */веднъж годишно/* **риск-регистъра**. При възникване на внезапни събития риск-регистърът може да се разглежда извънредно, без да се чака редовния преглед.

За срещите на Административния ръководител на Районна прокуратура гр. Видин и служителите на ръководни длъжности, провеждани във връзка с прегледа и актуализирането на риск-регистъра се изготвя протокол, в който се отразяват взетите решения. Към протокола се оформя приложение, което съдържа рисковете, определени като ниски/ниски. Това е необходимо, за да се осигури документирането и наблюдението и на тези рискове, които по принцип не се отразяват в риск-регистъра.

Целта на процеса по мониторинг и докладване е да наблюдава дали рисковият профил (вероятността и влиянието на идентифицираните рискове) се променя, и да дава увереност на Административния ръководител, че процеса по управление на риска остава ефективен във времето и са предприети необходимите действия за намаляване на риска до приемливо за Районна прокуратура - Видин ниво.

За успешното наблюдение и оценяване на процеса по управление на рисковете в Районна прокуратура - гр. Видин е необходимо да се регламентира:

- комуникацията и обмена на информация между всички нива и служители в прокуратурата относно идентифицираните рискове;

- реда и сроковете за извършване на прегледа на риск – регистъра;

- реда и сроковете за докладване на всички значими рискове, предприетите действия и ефекта от тях, както и за нововъзникнали събития. Например за едни рискове срокът за докладване може да е на всеки три месеца, а за много-високи рискове – ежемесечно или дори сжедневно;

- отговорните за изпълнението на необходимите действия служители.

Докладите относно управлението на рисковете се адресират до Районния прокурор и съдържат данни за:

- предприетите действия във връзка с процеса по управление на рисковете;

- изпълнението на планираните действия, заложенн в регистрите на рисковете, информация за ефективността им и в случай, че те не са били ефективни, анализ на причините за това;

- настъпила ли е промяна в описаните в регистрите рискове;

- нововъзникнали обстоятелства, които могат да предизвикат промяна в отразените в регистрите рискове;

- компетентността на служителите по отношение управлението на рисковете (информация за преминали обучения)

- спазени ли са сроковете за изготвяне на докладите.

Докладването е особено важно поради отговорността за работата на всички звена и структури в системата на Прокуратура на Република България. Въвеждането на процедурата за докладване е особено важно, тъй като административните ръководители - распоредители от по-ниска степен или служителите на ръководни длъжности нямат правомощията да изберат подходящата реакция на риска, или не разполагат с достатъчна информация за предприетите действия на по-високо ниво. Изборът на реакция е отговорност на горестоящия распоредител с бюджетни кредити и той трябва своевременно да бъде уведомен за рисковете и тяхната оценка, с оглед предприемане на действия от неговата компетентност.

III. ПРИЛАГАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Управлението на риска в Районна прокуратура- Видин е отговорност на Районния прокурор, но в някои случаи той може да се нуждае от помощ за изготвяне на стратегията за управление на рисковете и попълването на риск-регистъра на прокуратурата. Той може да изпълни тази своя отговорност със съдействието на служителите на ръководни длъжности.

Районният прокурор, съвместно с тях взема решение за организирането на процеса по управление на риска и съдържанието на стратегията. Те могат да бъдат подпомагани от отделен служител или от работна група. Тези служители имат единствено консултативни и координиращи функции. Целта на тяхната дейност е да се подобри ефективността и ефикасността на управлението на рисковете, без да носят управленската отговорност за взетите в хода на този процес решения.

Сформиране на работна група

Друга възможност е в процеса по управлението на рисковете, Административният ръководител на Районна прокуратура - гр. Видин да бъде подпомаган от създадена за целта работна група. Необходимо е съставът на работната група да бъде прецизно подбран. Той се утвърждава от Районния прокурор. Важно условие за успешната работа на работната група е точното определяне на отговорностите на всеки един от нейните членове, както и ясно описание на реда за комуникация помежду им и със служителите на ръководни длъжности.

Работната група работи заедно със служителите на ръководни длъжности, като ги подпомага при идентифицирането, оценката и избора на подходяща реакция при управлението на риска.

Стъпки за прилагане

Тъй като управлението на риска е неразделна част от планирането и определянето на целите и годишните приоритети на Районна прокуратура - Видин, идентифицирането на рисковете може да се обвърже с бюджетната процедура за съответната година.

Има няколко съществени стъпки от ежегодната бюджетна процедура, при които е ключово да се идентифицират съществените рискове.

- обсъждане на първоначалните варианти на бюджетната прогноза и разходните тавани за следващ период /едногодишен, тригодишен/;

- анализиране на разчетите за развитието на политиките, програмите и инструментите през следващите години;

- представянето в Прокуратура на РБ, Дирекция „БСДУПБ“ на проекта на бюджетната сметка за съответната година;

- приемането на закона за Държавния бюджет за съответната година от Народното събрание;

- приемането на постановление от Министерския съвет за изпълнение на Държавния бюджет за съответната година.

Като съществен момент по отношение на риска може да се посочи и изготвянето на периодични отчети за изпълнението на бюджета за текущата година (месечни, тримесечни, шестмесечни и годишни). Препоръчително е заедно с отчитането на бюджета да се извършва:

- преглед на риск – регистъра;
- обсъждане на идентифицираните рискове;
- ефективността на предприетите действия;

- актуализация на риск – регистъра във връзка с целите на прокуратурата за следващата година.

Идентифицирането на рисковете за посочените ключови етапи от ежегодната дейност на Районна прокуратура – Видин като разпоредител с бюджетни кредити, подпомага процеса по управление на рисковете и дава възможност риск–регистърът на прокуратурата да се поддържа в актуално състояние. От него следва да отпаднат тези рискове, които вече са овладени – снижени са до приемливо ниво и да се включат други съществени за планирания период рискове.